Székesfejérvár, 1900. VII. évfolyam, 112. szám. Kedd, Október 2.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“ a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) *XIII. Leó* pápa *Zichy* Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden hétfőn, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utcza 10.
Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utcza 4. sz.)

A vármegye közgyülése.

Valamikor hajdanában, midőn még a megyerendszer nem papiroson fekvő holt alak volt, hanem oly forma, melynek keretén belül a kormányzati önnállóság hatalmasan megnyilatkozott: alig lehetett volna hallani olyan leverklizett közgyülést, mint akár a tegnapi, melyen minden egyes verkliszám refrainje a bizottsági tagok ajkiról nagyon röviden hangzott: tudomásul vétetik. Szinte hihetetlenül fog hangzani, ha azt mondom, hogy 162 azaz *egyszázhatvakettő* ügyben hozott határozatot a közgyülés *egy rövid óra alatt*, vagyis minden határozatra, illetve ügydarabra egy harmad percz jutott. Az idő pénz, azt vesztegetni ott, hol arra szükség nincs, vétek: de takarékoskodni vele akkor, midőn közügyek vannak szőnyegen, midőn a közönség legelementárisabb érdekeiről van szó, az még nagyobb vétek. De mégse minden ügyben hozott határozatot a közgyülés érdeklődés nélkül. A moóri viharágyu költségeinek fedezete felszólalásra birta *Udvardi* főszámvevőt a hivatalos referáda érdekében, felvilágositással szolgált *Kovács* főszolgabiró s a szatócsok érdekeit *Koller* Pál védte. Lakonikus rövidség jellemezte a szónokokat s néma csend uralta még ez ügyben is a bizottságot.

Az idők multjában még viharos őszi küzgyülés tegnapi képe szintelen volt. A lelkesedés, érdeklődés hiányának volt néma tanuja az a siri csend, mely az egykoron hatalmas megyerendszer végvonaglásának legbiztosabb előjele. Ha kitüntetőleg emlékezhetünk meg valakiről, az csak *Fiáth* Pál főispán lehet, a kinek bár politikai nézeteit magunkénak nem vallhatjuk, hivatali működését figyelmen kivül nem hagyhatjuk. Elnökölt a tegnapi közgyülésen, érdeklődött minden iránt s bevezető beszédében szép szavakkal emlékezett meg a közel mult napok ünnepeiről s főleg ama napról, melyen a nemzet szeretetének teljes melegével üdvözölte a 900 éves szent koronával ékesitett legalkotmányosabb uralkodót, a magyarok 70 éves királyát. Isten házába vándorolt a nép, hogy áldást kérjen az agg uralkodóra s megerősitését annak a kölcsönös bizalomnak, mely jellemzi a király és a magyar nemzet közti viszonyt.

A mult idők szomoru eseményét sem hagyta érintetlenül. Rámutatott arra a pótolhatatlan ürre, melyet *Steiner* Fülöp megyés püspök halálával maga után hagyott a társadalomban s élénk szinekkel ecsetelte azt a mérhetlen szeretetet, melynek bőkezüségével oly számos jelét adta az elhunyt főpásztor s a törvényhatósági bizottság egyértelmü óhajának adott kifejezést ama inditványával, melyben a jeles főpásztor emlékét jegyzőkönyvileg kéri megörökiteni. Az inditványt a bizottság egyhangu felkiáltással elfogadta.

Ugyancsak az elnöklő főispán inditványára a deczember hó 1-én tartandó diszközgyülés szónokául *Szüts* Artur főjegyzőt kéri fel a bizottság. Tudatja végül a főispán, hogy dr. *Mészöly* József d.-adonyi orvost tb. főorvossá kinevezte s a hivatalokban az elledörző vizsgálatot (scontro) megtartotta.

A bizottság ezek után az alispáni jelentést a közigazgatás állapotáról, az árvaszéki előterjesztést az árvaszék működéséről, több törvényhatóság átiratát, a számvevőség véleményes előterjesztésével bemutatott pénztári számadásokat, sőt a jövő évi költségvetést is, a nélkül, hogy kiváncsi lett volna mindezekre, tudomásul vette. Felemlitjük, hogy Győr város közönsége a vármegyei tisztviselők részére vasár- és ünnepnapokon adandó munkaszünet tárgyában hozott határozatát megküldte. Pártolásban ez sem részesült, mert itt az alispán módot nyujt arra, hogy a tisztviselők vallási kötelmeinek eleget tegyenek. A lovassági laktanya kibövitésére tárgyában, mely 120,000 koronát venne igénybe, a bizottság a főispán inditványára *Huszár* Ágoston alispánt megbizta, hogy a honvédelmi miniszterrel ez ügyet megbeszélés tárgyává tegye az ügy kedvező elintézése érdekében. Végül több csekélyebb jelenőségü fellebbezés elintézése után a közgyülés, mely 10 órakor kezdődött, már 11 órakor véget ért.

Vörösmarty Mihály emlékezete.*)

Irta: **Macskássy Rózsa.**

A kegyelet, az emlékezés a müvelt népek legszebb, legemberibb vonása. Megörökiteni azok neveit, kik a nemzet bölcsőjénél virasztottak, kik vérükkel, életük feláldozásával, vagy lángeszük munkájával a nemzet nagy épületének alkotó elemeit összehordották, összhangzó egészszé alakitották: méltók arra, hogy ama földön örökké éljenek és szellemük századokról századokra világitson.

Ki tagadhatja, hogy azon nagy szellemek között, kik egyes népek szabadságszeretetére, a nemzeti érzés kifejlődésére, egyszóval a nép egész jellemére a leghatalmasabb befolyást gyakorolták, a költők valának!

A költőé — mondják — az egész világ. Képzelmének sas szárnyaival bebarangolja a természet nagy birodalmát. E birodalomban megihleti lelkét a végtelen tenger és a kis völgyi csermely, a titánok óriása ereje és a gerlicze csendes búgása. Megénekli a hatalmas nemzetek küzdelmét és dalt zeng az egyszerü pásztor szivének hullámveréséről. Szabadságért epedő lelke bejárja a népeket, hogy szenvedéseik is küzdelmükből szorgalmas méhként gyüjtsön anyagot latjának dalaihoz. Megérti korának eszméit, mert gyermeke az időnek, melyben él és hal.

És mégis, a nagy világban a költő hazája leszen az ő kis világa. A költő nemzete költője marad akaratlanul is. Oda tapad népéhez, vele sir, örül, vele él és hal, vigasztaló angyala leszen a szomoru, nehéz napokban, ostorozója a tespedés korszakában.

Azért minden nemzetnek vannak költői, minden nép büszkeséggel mutat lantosaira. Alig létezik müvelt nép, mely ne érezte volna szellemük hatását akár a politikai akár a társadalmi életben. Talán épen annnak köszönhetik egyes népek, hogy megmaradt fajuk vonása, szellemi életük eredetisége, szabadságuk tisztasága: mert fajukból, vérükből való költők eszmeiből táplálkoztak és lelkesedtek.

Hogy ez igy van, arra nézve alig mutat fel a nemzetek történelme hatalmasabb bizonyitékot, mint a mi ezer éves hazánk története.

A mi költőink élete és működése nemcsak egy külön irodalom-történetet képez: része, veleje, rugója az egész nemzeti történetünknek. Nem hijába mondja Gyulai Pál például a magyar lyráról, hogy az (a magyar lyra t. i.) röviden a nemzet története. Mert valójában ugy is van.

Ez a sokat szenvedett, hosszu ideig leigázott, a világszabadságért, nyugat kulturájáért küzdő nemzet nem ébred egyszerre tudatára annak, hogy mérlegelje lánglelkü költőinek mérhetlen értékét. Bábánatában, lethargiájában, küzdelmeiben sokáig feledte, nem ismerte, sőt elvesztve meg sem siratta őket.

De megérkezett a jobb kor, „mely után buzgó imádság epedez százezrek ajkán.“ Eljött az idő, mikor ünnep van . . . mikor a magyar önerejében bizva felkelti sirjaikból azok szellemét, kiknek hatalmát, fentartó erejét, nemzedékeket tápláló géniuszát csak most érzi igazán, mikor hosszu harcz után „elfáradt a vész harangja és a viszály elvérzett a csatákon.“

Igen, ünnep leszen a hazában! A „*Szózat*“ nagy költőjének ünnepe. A nemzet oly méltóságteljes, oly mélységgel készül az ünnepségre, mint a milyen méltóságteljesen, eszméinek mérhetlen mélységével ragadta magával a nagy költőkirály, *Vörösmarty* Mihály a nemzetet.

Deczember elsején száz esztendeje leszen annak, hogy nemzetünk királylantosa született. Egy nagy, emlékezetes század sok sok nemzetre, de különösen a magyarra. A lét és halál bizonytalan karjai közt függvén átszenvedtük a Kálváriának minden lépcsőit. A szomoru sülyedés, a mély álom, mely nemzetünkre borult, már-már sirunkat ásta. A felébredés, a tetszhalái bilincseinek széttépéséért vivott szabadságharcz után való elnyomatás ideje, néma, kinos megadásra, hallgatásra kényszerité nemzetünket. A vértanuság, a bujdosás korszaka után csak lassan, félénken derengett a jobbkor hajnala. Aztán megszületett az uj Magyarország, megérkezett a második ezerév . . . és ennek legelején a nemzet odazarándokol a „*Szózat*“ nagy költőjének sirjához, hogy tanubizonyságot tegyen a jóslat beteljesedéséről:

*) Felolvastatott a „Fejérmegyei Tanitótestület“ 1900. évi szeptember hó 27-én tartott nagygyülésén.

Mai lapunk 4 oldal.

00000681

„Az nem lehet, hogy ész, erő,
És oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak
Egy átok suly alatt.
Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Százezrek ajkán.

Odazárándokol, és megmozdul a nemzet egész ereje Kárpátoktól az Adriáig, betellik a nagy költő szelleme, a „hol csak magyar él és a Szózat az ajkakon kél.“ Hiszem, tudom, hogy nem lesz város, nem lesz község, hol emlékének nem adóznának. Polgárok, ifjak, öregek és honleányok szive dobog sebesebben, hogy lerójják kegyeletük adóját azon költő emlékének, ki lánglelke egész intelligenciájával részt vett az uj Magyarország megteremtésében.

* * *

És maradhatunk-e mi székesfejérvári tanitók ez ünnepségben veszteg. A mi megyénk adta nemzetünknek a nagy költőt. Itt ringott bölcsője, itt gyúlt ki ez isteni szikra közelünkben.

A nyéki mezők virányai közt dalolta az „ő maga gondolta népdalokat az a barna piros arczu, hollófekete haju kedves leányka“, ki Vörösmarty Mihályunknak szülőanyja lett. Itt töltötte a költő gyermek ifjuságának legszebb napjait. Itt kezdett ébredezni — mint életirója mondja — a fogékony gyermek lelkében a részvét nemzete multja, az ősi dicsőség iránt és erre a mi városunk is nagyban befolyt. „Az elpusztult Fehérvár, a szent királyok széke, dicső helye, s bus sirja, amint maga is irja egyik ifjukori költeményében — összehasonlitást kelthetett föl benne a mult és a jelen közt . . . A sirjukból fölkelő s a nemzet pusztulását sirató királyok látomása már átvonulhatott a tizenöt éves gyermek álmodó lelkén . . . Igen, a mienk ő, szelleme ma is itt van, talán közelebb hozzánk, mint gondolnánk . . . Azért kell, hogy mi jól megértsük, jól érezzük, ki volt Vörösmarty Mihály, és kije marad a nemzetnek, mig él magyar és áll Buda?

* * *

Vörösmarty Mihály a nemzet leghatalmasabb ébresztője volt akkor, midőn megalkotta első nagyobb müvét, Zalán futását. Méltán mondja Toldi ez eposzról, hogy nemcsak költői mü vala, hanem egy politikai tett is. Ám hadd világitsam meg e nyilatkozatot néhány vonásban:

Az ifju Vörösmarty költői lelke első csapongásai közt van s keresi lantjának tárgyát, keresi formáját. Két erős szenvedély hatása alatt áll: enszive és a hazai fájdalom érzése közt. A nélkül, hogy az elsőt teljesen feláldozná, győz az utóbbi. Látja a sivár jelent, a tehetetlen kor tespedését, megkapja lelkét „a kevés jobbak“ nemzeti törekvése és most már a szerelemről lemondó ifju keblét csak a hazafiság nagy érzése volt képes betölteni.

„Régi dicsőségünk hol késel az éji homályban“ ezt sajtja és elfordulván a szomoru jelentől a multba néz. Érzi hogy gonosz álom nyomja a sziveket, és alszik az ősi dicsőség. Nyiltan nem szólhat nemzetéhez, az egyenes riadó szót béklyóban tartja a czenzura. Tehát mit teszen?

„Biztos erőt érzek — ugymond — keblemben, nagyrakelendő képzetek villannak meg, diadalmas Ügekről, S a deli Álmosról, s Álmosnak büszke fiáról Párduczos Árpádról.“ Egyik kezével félrevonja a multak tátyolát, hogy a tehetetlen kornak a régi dicsőségről daloljon . . . másik kezével a titkos jövőbe mutat felkiált: Oh hon meghallasz-e engem?

És a nemzet megértette őt. A hatás rendkivüli volt. A politikában — ugymond életirója — a kihirdetett országgyülésen, az irodalmi körökben Zalán futása volt a beszéd tőtárgya. „Az ország jogait visszakövetelő s a nemzeti fájdalom hangját hallató szónokok beszédjeihez jól illett az éposznak mind tárgya, mind hangja.“

Nagy és fontos pillanatban lépett fel tehát Vörösmarty Zalánjával. A nemzet szive volt az, mely az ő kebelében dobogott — irja Toldi Ferencz, a nemzet érzése, mely az ő szája által szólott, a nemzeti érzés egész hatalmával.

És hogyan szólott? Szólt a hazafiui bánat meghatott hangján, majd rajzolta a csöndes érzelmek gyöngéd képét, merész tollára veszi a hadi kürtök riogását: Megrázott mindenkit, a ki olvasta, gyögyörködtetett dikcziójának nemes pompája, mely szinte ontja magából a költői szépségek kiapadhatlan árját.

Jól mondja tehát irodalomtörténetünk atyja hogy Zalán nem csupán költemény de egy politikai tett is vala.

* * *

Vörösmarty adta nemzetének legszebb énekét a *Szózatot*, mely ma is és „Valameddig magyar él e hazán, megcsendül a magyar ajkán!“ A mi volt a politikában Széchényi, az vala a költészetben Vörösmarty. Széchényi ismert jóslatával kiemeli nemzetét nemcsak a kétségbeesésből, de a tetszhalál nehéz bilincseiből is. Ugyanezt teszi Vörösmarty lyráival, de különösen Szózatával. Mindama remény, aggodalom, félelem, remegő érzés és mégis meg-megujoló önbizalom, mely a magyar nemzet kebelét elfogja ez időben: megzendül a Szózatban. Erős hangra volt akkor a nemzetnek szüksége, hogy el se keseritse de mégis megrázza a nemzetet, hogy hivatkozván multjára, szeretetet ébresszen ez édes anyaföld iránt, melyet nem szabad a magyarnak elhagyni akár áldja, akár verje a sors keze . . . Vörösmarty eltalálta ezt a hangot, nem hiába két évig dolgozott e nemzeti éneken, bele is van abba öntve hazánk egész története. jelene, jövője, kétségbeesés és remenykedés. elszántság, egyszóval minden erő, a mi a magyart megrázza és hazája iránt való ragaszkodásra birja.

E felolvasás szük keretében nem lehet czélom a Szózat méltatása. Csak hivatkozom arra, hogy azon percztől, melyben megcsendült a magyar nép ajkán e nemzeti ének. mindig megtette hatását, mindig mély nyomokat hagyott a szivekben, könnyet fakasztott a szemekben és összeforrasztotta buban és örömben a hazafiakat.

És vajjon a mai időkben nincs-e szüksége a nemzetnek a Szózat hangjaira? Arra a megrázó hangra, mely oda kiáltsa a tengeren tulra vándorló magyar embernek: Ne menj!

„A nagy világon e kivül
Nincsen számodra hely!
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élned halnod kell!

Bár ma is megihletné a sziveket az ő hangja, az ő érzése, miként megihlette a nemzetet a reménytelenség bus napjaiban!

* * *

Vörösmarty alapitotta meg az igazi magyar költői nyelvet, miként Pázmán a magyar könyv-nyelvet. Bübájos az ő nyelve a nélkül, hogy csak egy cseppet is émelygössé válnék. — Erős, hatalmas és magas, miként a sas lebegése. Szókötésének költői fordulatai, merész alakzatai, egész előadása, melyből a zamatos népnyelv ize gyönyörködtetően érzik ki, elragadják az olvasót. — Látszik rajta, hogy oly vidéken született, hol a nép, melylyel gyakran és szivesen érintkezett, tisztán beszéli a nyelvet. — Ő kiegészitette, megjavitotta, sőt a nemzeti szellem melegén ujjá szülte Kazinczy törekvéseit. Összeolvasztotta a régi és uj nyelvet, kibékitette a müvészit és magyarost. Eldöntötte a költészetben a nyelvujitási harczot, és megadta a jövő irányt; irja Gyulai. Az ő nyelvezete maradandó, müvészi, klaszikus, mely forrása leszen minden időben a nemzeti nyelv és költői előadás fejlődésének. — Midőn hexamétereit olvassuk pl. Zalánban, szinte halljuk a jelenetet, melyet rajzol, melyről beszél.

Oh bár csak a mai nemzedék is innen meritene előadásának szépségére, erőteljességére, magyarosságára nézve: akkor a magyar nyelvet nem kellene félteni az idegenszerü és mesterséges czifrálkodásoktól.

Vörösmarty mutatta meg igazán, mint maradhat a hivatott költő szárnyalásainak legmagasabb fokán is a szép, igaz, jó e hármas gráczia szolgálatában. Ő sohasem vétett a szép, igaz és jó eszméje ellen. Azért mikor ő, a nemzetnek nagy halottja teritőn feküdt, egy akkori hirlap igy kiáltott fel: Meghalt Vörösmarty Mihály, hazánk nagy költője, kinek müveiben egyetlen sor sincsen, melyet a moralistának kárhoztatnia kellene.

És ő valóban megtisztultan az erkölcs fogalmának legszigorubb mértékével, mindig a tiszta ideál magaslatáról tekinté tárgyát.

Bármiről irt, azt a képzelem szárnyain soha, sem vitte oly szédítő magasba, hogy bódítóvá, érthetlenné váljék: de viszont egyetlen sorában sem merül az anyag sarába, mely bemocskolná géniuszát. Költeményeinek tárgya a hazafias érzelem, a honszerelem, a borongó jelen, a titkos jövő, bánkódás a hon sorsa felett, valamint saját sziv érzelme és a családi élet, s különösen édes anyja iránt való szeretet. Valahányszor anyjáról ir, lantjának hurja mindig érzékenyebben szól. A barátság, a nagy férfiak dicsőitése, az emberi szenvedélyek bús narczá, a gyermeki naivság, a kor iránt való közöny, az istenség szent eszméje . . . mind-mind megzendül költeményeiben, de ezek alaphangja, háttere mindenkor a szép igaz és jó hármas eszméjében forr össze. Mily maradandó, követendő példája ő azon genieknek, kik jogos helyet találnak a költészet szentelt berkeiben s mily ostorozója azoknak, kik a lant nemes czéljairól megfeledkezve, idegenbe, szertelenségbe és kétes pikánteriába tévedeznek.

* * *

Vörösmarty a magyar nők nemzeti szép hivatását is megjelölte. — Megjelölte midőn a nemzeti nagy tépelődés, reménytelenség idejében a magyar hölgyekhez szólott, majd szeliden korholja őket.

. . . mert a hon baján
nincs szüdben fájdalom!

Figyelmezteti a magyar hölgyeket, hogy mint égnek honjukért minden nemzet hölgyei.

S mind eddig ezt te megtagadhatád!
Láttad miként küzdénk és epedünk
S csak egy enyhitő szót nem monda szád
Könnyed nélkül miként volt vérzenünk.

Nem kér ő a magyar nőktől munkát s áldozatra vért, a miért esd a nemzet nevében a részvét kegyei. Mint a nemzet dalnoka fordul a nemzet leányaihoz, mondván:

Teremtsd elő azon dicső időt,
Hol a magyar szó és név imádva lesz!
Midőn kegyelmet nem nyer szüd előtt
Ki e kettőnek ellenére lesz.
A kisdedeknek néma szája kér
Hogy adj nekik hazát. Ne vond meg azt
Áldás vagy átok vár e választ:
Határozz, és kimondtad sorsodat.

És a magyar nő határozott. „Felemelte bájainak zászlaját és utána keltek a honnak jobbjai. (Az uri hölgyhöz.) A magyar nők érezni kezdették, hogy mi vár az ő szép hivatásukra; a magyar nők az uj Magyarország megteremtésében kivették részüket! Ma „nevük dicsősége lángtüzben ég.“

* * *

Ime néhány halvány vonásban kisérlettem meg, a mennyire az idő és tér engedé, királyköltönk emlékezetének, kegyeletének forrását megjelölni. De csak néhány cseppet nyujthattam. Oh sokszor, nagyon sokszor kell az eszméért sóvárgó lelkeknek e forrásból meriteni, hogy megismerhessék e nagy szellemet, hogy édes mindnyájunké lehessenek azon kincsek, melyeket ő nemzetének boldogitására itt hagyott.

. . . Egy pillanatra lépjünk a képzelem világába. Csend . . . oh mélységes csend legyen most. Egy sir nyilik meg e perczben . . . az ő sirja, a nagy Vörösmartyé. Nézzétek csak jó látók! A százéves aggastyán lép ki sirjából. Feje őszbeborult, de alakja olyan mint egy ifjué. Szeme a boldogság tüzében ég, a mint szerte néz közöttünk. Megifjodik, látván ős városunkat, látván hazáját, a büszke szép fővárost, a hömpölygő Dunának partjait, látja a nemzetet, mely él, és látja Budát, mely dicsőségben áll. És ajkai megszólalnak: Megjósoltam, ugymond:

„Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Százezrek ajkán.“

És megjött . . . A Szajna partján versenyző nagy világ tanunk reá, hogy élünk, hogy feltámadtunk, mint a fönix.

Az ébresztő dal most is hangzik, bár lantja eltörött. A dalnok szelleme itt van közöttünk, velünk él és szivünkben marad, mig a földön magyar akad!

00000682

Vörösmarty ünnepély.

Azt már tudjuk, hogy deczember hó 1-én Vörösmarty Mihály emlékére jubileumi ünnepély lesz. Az e czélból alakult nagybizottság, végrehajtóbizottság néha napján ülést is tart, mindannyiszor azonban gondosan kikerülik, hogy a sajtó emberei is meghallgassák a térvezgetéseket. Ugy látszik, meglepetésen törik e nagy urak a fejöket. Szeptember 30-án azaz vasárnap délelött is ülésezett a nagybizottság *Zichy* Jenö gróf elnöklete alatt. A helybeli vezéregyéniségeken kivül ott voltak *Szili* Kálmán az Akadémia főtitkára, Beöthy Zsolt, a Kisfaludy társaság elnöke, Bartók Lajos, a Petőfy-társaság alelnöke, Váradi Antal, a Nemzeti Szinház tagja stb. Az ülésen *Fiáth* Pál báró föispán a megyei diszközgyülést a programmba felvétetni kéri. Hosszabb elsöbbségi vita után megtörtént. Kérdés tárgyává tétetett ez után, hogy hol tartassék a diszbankett? A bizottság nemes izléssel az uj lovaslaktanya lovardáját találta legalkalmasabbnak. (Szegény Székesfehérvár, hát lesz ünnepi publikumod s az istállóba viszed diszbankettre! Szerk.) Kimondották még határozatilag, hogy a vasuti mühely munkások által rendezendö fáklyásmenet az ünnepi nap estéjén fog megtartatni. Az ünneplök arany emlékéremmel fognak az ünnepélyen megjelenni. Végül elhatározták, hogy a helybeli gimnasium falába illesztendö emléktábla költségeinek viselésére felkérik a zirczi ápátot.

Sokféle dologról beszéltek, arról azonban, hogy miként kellene az ünnepet igazán a nép ünnepévé tenni, arra senki sem gondolt. Nagyszabásu evés-ivásról beszélnek, prdig ajánlatos volna az egyes teriték árát minél olcsóbbá tenni, hogy a társadalom minden egyes osztálya képviseltesse magát s ez irányban nem ártana talán, ha az elnökség mielöbb érintkezésbe lépne a vérosi hatósággal, mert az aztán mégis furcsa lenne, hogy a városi hatóság meghallgatása nélkül a kiadás legnagyobb része a város nyakába szakadjon csupán lelkesedésböl.

UJDONSÁGOK.

— **Október 6.** Még néhány nap s évfordulóját üljük ama, örökemlékü napnak, melynek emlitése minden magyar szivében igazi fájdalmat kelt. A városi hatóság elrendelte, hogy az aradi vértanuk emlékére a Szent-Ferenczrendiek templomában évenkint október 6-án reggel 8 órakor gyászistenitisztelet tartassék, melyen, mint joggal hisszük, az összes hatóságok és testületek résztvesznek.

— **Eljegyzés.** *Molnár* Jenő, a szigetvári járásbiróság albirája, eljegyezte *Balog* Lukács helybeli birtokos kedves és szép leányát *Málcsikát.* Isten áldását kérjük a boldog frigyre.

— **A törökbálintiak bucsuja Zimándytól.** Megirtuk, hogy *Zimándy* Ignácz törökbálinti plebános nyugalomba vonult. Hivei ez alkalommal a következö bucsulevelet intézték a szeretett plebánoshoz: „Nagyságos és főtisztelendő Urunk! Midön sajnálattal értesültünk szeptember hó 14. napján kelt nagybecsü soraival a törökbálinti plebániáról való lemondásáról, engedje meg Nagyságod, hogy ismételten ez alkalommal feis kifejezzük a község lakossága nevében hálás köszönetünket ama párját ritkitó nagylelküségért és áldozatkészségért, a melyben huszonnyolcz hosszu esztendőn át ugy egyeseket, mint magát a községet részesiteni kegyes volt. A község lakossága mint a multban, ugy a jövőben is szeretettiel és hálával fogja emliteni kiérdemült plebánosát. Az Isten áldása kisérje Nagyságodat a magán életben. Egyebekben maradtunk Nagyságodnak — Törökbálinton 1900. évi szeptember 22-én öszinte tisztelettel *Bunth* András biró, *Győri* Sándor jegyző.“ — Arról is biztos tudomásunk van, hogy midön a törökbálinti segédlelkész vasárnap, szeptembor 30-án a nyugalomba lépö *Zimándyt* a templomban elbucsuztatta, a templom közönsége sirva takadt.

— **Jótékonyság.** *Langmár* Gáspár városi alkamarás elhalálozása alkalmával a városi tisztikar 56 koronát adott össze, hogy az összegen az elhunyt koporsójára koszorut tesznek. E helyett azonban a gyászoló család nemes intenczió folytán a tisztikar ezen összeget a városi szegényalap javára adományozta.

— **Zsidókeresztelés Nagy-Perkátán.** A nagyperkátai kath. hivek szép ünnepélynek voltak szemtanui vasárnap, szeptember 30-án a nagy mise alatt; ekkor kereszteltette meg ugyanis magát *Ekrlich* Mariska zsidó vallásu kajadon, ki eddig csakis azért nem követhette szive óhaját, mert nem érte el a törvény által megkiváント 18. évet. De végre megérkezett a várva várt nap, ö ujra született vizböl és szent lélekböl s szivébe fogadhatta, kit már régóta imádott, az édes Jézust. — A szentség kiszolgáltatását *Posits* Mihály plebános végezte káplánya segédletével; a keresztanyai tisztet *Berényi* Györgyné urnö, a perkátai intelligenczia általánosen kedvelt s nagyrabecsült disze teljesitette. A háttérben szerényen meghuzódtak Szt.-Vincze fáradhatatlan leányainak vezetése alatt a Mária gyermekek az ártatlanság fehér öltönyében, koszoruval fejükön, jelezve a mennyei kart, melynek számára uj lelket nyert az anyaszentegyház. — Mint hirlik, a kikeresztelkedés csak kezdet, az igazságról meggyöződve, példáját követni fogják a nagyperkátai zsidók közül nagyon sokan.

— **Az önkéntesek bevonulása.** Hosszu karddal, sárga stráffal most hagyta el a kaszárnyát a régi gárda, hogy helyet adjon az uj generácziónak, az ujoncz önkénteseknek, a kik tegnap vonultak be bemutatkozás végett s még e héten kezdetét veszi a legnehezebb időszak, az ujoncz-kiképzés. Eddig mintegy hatvanan vonultak be a honvédségkez szolgálattételre. Az iskola-parancsnok *Vörös* Szilárd tj. százados, oktatótiszt *Tóth* Béla főhadnagy.

— **Zzidó apáczák.** Ne tessék megijedni, nem igazi apáczák lesznek a zsidók közt, csak olyan talmiak, azok is messze tölünk, Svájczban. A Genf kantonbeli vámörök észrevették, hogy a franczia határon egy idö óta sokszor járnak át apácza ruhába öltözött nők. Néhány nap elött észrevette az egyik ör, hogy az egyik „apácza“ igen különös mód lépdel. Bevitték a vizsgálóterembe és fölötte furcsa felfedezést tettek. Ruhái alatt nagy csomó finom szivart és dohányt találtak. Faggatták, mi czélból csempészi ezeket a nem apáczákhoz illő profán árukat. Azt válaszolta, hogy jótékony czélból teszi. Közelebbi felvilágositást azonban vagy nem tudott, vagy nem akart adni. A szivarokat és a dohányt persze elkobozták töle és ráadásul száz frankra megbüntették. Mikor aztán a 100 frankot az „apácza“ által megnevezett zárdán be akarták hajtani, kiderült, hogy az illető soha sem volt apácza, hanem szomszéd falubeli zsidó szatócs felesége, a ki több társnőjével már hosszabb idö óta gyakorolja a csempészésnek ezt a módját. A viszgálat megindult s már sikerült több büntársat megcsipni, a kik mind el voltak látva kifogástalan szabásu apáczaruhákkal. Most egyelöre elveszik a kedvüket a tiszta ruha meggyalázásától.

— **Üzleti pofoszkodás.** *Feldmann* Henrik itteni kereskedő némi üzleti dolog elintézése végett beállitott *Hornik* Ádám városháztéri szabó üzletébe, az ügy lebonyolitása azonban nem lehetett a legcsendesebb, mert az ott dolgozó Jäger Béla segéd csendet kért. Ez sehogy sem tetszett Feldmannak, s állitólag becsmérlöleg nyilatkosott Jägerröl, a mit most már az utóbbi néhány csattanós arczulcsapással kért ki magának. Az ügynek sok bámulója akadt, s valóságos népcsödület keletkezett a bolt elött. Folytatása sokkal higgadtabb mederbeo a rendörség elött volt, a honnan az ügy illetékes elbirálás végett a járásbiróság elé kerül.

— **A posta idöjelzése.** Eddig azt hittük, hogy a posta-hivatal egyik ablakában a jövö idöjárást jósolja meg Falb. Ugy látszik tévedtünk, mert a ki figyelemmel kiséri az idöjárás dátumát, arra a meggyöződésre jut, hogy bizony a jövöt a postán sem ismerik, hanem nagyon is mult idöben jósolnak. Tegnap ugyanis szept. 30-áról, ma pedig október hó 1-röl mondanak jóslatot. Hát azt bizony nem nehéz kitalálni, hogy tegnap milyen idö volt!?

— **Köszönetnyilvánitás.** Azon általános részvét, mely felejthetetlen jó férjem elhunyta alkalmából nyilvánult, s pótolhatatlan veszteségem fölötti mély fájdalmamat enyhitette, öszinte hálára kötelez. — Megtörve, nem vagyok képes egyenkint köszönetemet kifejezni mindazoknak, kik boldogult férjem ravatalára koszorut helyezni, s fogatait a temetés tartamára rendelkezésemre bocsájtani szivesek voltak, különösen a déli vasut-társaság helybeli és budai tisztiharának, valamint a m. á. v. helybeli képviselöség tiszti karának, végül örökös Horváth Gyula, Kováts Alajos és Rauscher Béla urak vezetése alatt megjelent déli vasuti dalárdának zenekara s temetkezési társulatnak, kik testületileg való megjelenésükkel a temetés tényét emelni szivesek voltak. Soha meg nem szünö hálás köszönetemet! Székesfehérvár, 1900. október hó, özv. *Braun Alajosné.*

— **Terzene.** Az öszi fegyvergyakorlatok lezajlása után a székesfejérvári V. honvédkerület zenekara az eddigi szokáshoz hiven minden szerdán d. u. 4 órakor *ronós hangszerekkel* sétahangversenyt rendez. A holnapi hangverseny programmja: 1. „Nyisd ki babám“ induló — Faulwetter. — 2. „Espana“ keringö — Waldteufel. 3. Rákóczy-nyitány — Kéler Béla. — 4. A „tánczosnö“ tipogö. „A csavargók“ cz. operettböl — Ziehrer. — 5. „Pikáns Lapok“ nagy egyveleg — Komzák. — 6. „Carmen induló“ — Bizet.

— **Veszett macska.** *Vig* Antal hegyör mult hó 30-án szolgálati kötelességét teljesitendö az u. n. pestis-pinszék dülö után járkált, midön észrevétlenül egy macska ugrott rá és több helyen megharapta. A hegyör nem veszitvén el lélekjelenlétét, a macska ellen szegezte szolgálati fegyverét s egy lövéssel leteritette a dühöngö állatot. A hegyör sebeit dr. Bierbauer Viktor föorvos kötözte be s bár a macska veszettségét minden kétséget kizárólag megállapitani nem lehetett, javaslatba hozta a hegyörnek a Pasteur intézetben leendö gyógykezeltetését, minek következtében Vig Antal ma délután felküldetett Budapestre.

— **Szüreti málatság.** A székesfejérvári iparos ifjak önképzököre f. hó 7-én a „Fehér bárány“ vendéglö összes termében szüreti mulatságot rendez. Kezdete este 8 órakor. Baléptidij: Személyjegy 1 kor. Családjegy 1 kor. 60 fillér.

Szüret. A hegyközség választmánya szeptember hó 30-án d. e. 11 órakor tartott ülésén elhatározta, hogy a szüret f. hó 4-én vagyis csütörtökön veszi kezdetét.

— **Bünügyi fötárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél 1900. évi október hóban megtartandó bünügyi fötárgyalások sorrendje: Okt. 2-án Rózsa Mihály sulyos testi sértés. — 3-án Imely Ferencz magánokirat hamisitás véts. stbi. — 6-án Szabadi Gyula gondatlanság által okoz. sulyos testi sértés véts. Csörgö Ferencz és társa sulyos testi sértés bünt. — 9-én Juhász Mihály és társai sulyos testi sértés bünt, Buzai Antal és társai lopás véts. stb. — Takács Imréné emberölés vétsége. — Krain András sulyos testi sértés véts. — Almádi József és társa sulyos testi sértés bünt. Wittwindisch Mihály sulyos testi sértés büntette. — 17-én Stern Károly lopás büntette. — Angyal Lajos hatóság elleni erőszak büntette. — 20-án Richter Rezső sikkasztás bünt. Kling Benö vétkes bukás bünt. — 24-én Vajda István és társai sulyos testi sért. véts. stb. — 27-én Gránitz Péter lopás bünt. stb. — Keller Lajos vétkes bukás. — 30-án Kozula János sulyos testi sértés bünt: Vincz József hatóság ell. erőszak bünt. — Idb. Sándor László s társai sikkasztás bünt. Juhász Szolga Erzsébet gyermekölés.

— **A hamis bor tilalma.** A hatóság a következö hirdetményt bocsájtotta ki: Az ország némely vidékén egyes szölöbirtokosok, különösen néhol kis termelök nem ismerik eléggé, illetöleg nem tartják meg a mesterséges borok készitésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. évi XXIII. t.-cz. rendelkezéseit s különösen szüret alkalmával, vagy szüret után must termésüket vizzel szokták szaporitani.

00000683

Ennélfogva, hogy a szőlősgazdáknak a must vagy a bor vizezésének tilalmazásáról tudomásuk legyen, a nm. m. kir. földmivelésügyi miniszter úr 7858/900. VIII. 2. eln. sz. a az alábbi körrendeletet adta le: A viz használata csak a törkölybor készitésénél és ott is csak az 1893. évi XXIII. t.-cz. és ennek végrehajtásaként 5385—97. szám alatt kiadott rendeletben körülirt megszoritással van megengedve, ellenben a mustba vagy borba, ugyszintén a már kész, kierjedt törkölyborba vizet keverni bármi csekély mennyiségben is feltétlenül tilos még akkor is, ha ezt maga vevő kivánná, továbbá tilos a természetes bornak törkölyborral való összekeverése, (összeházasitása) is. A ki a fenti tiltott módon készitett vagy kezelt bort forgalomba hozza vagy eladja, az 1893. évi XXIII. t.-cz. értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntettetik, a ki a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyagokkal kezeli, vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral keveri, az mint mesterséges bor készitője 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és ezenfelül még 2 hónapig terjedhető elzárással büntettetik és ezenkivül az az illetőktől a tiltott módon kezelt borok még el is koboztatnak. Székesfehérvár, 1900. szeptember hó 28-án. Reé István s. k,. rfőkapitány.

— **A lóállomány megvizsgálása.** Az elsőfoku állategészségügyi hatóság a következő hirdetményt bocsájtotta ki: Széchenyi-utcza 156. sz. alatt istálózott lovon folyó évi szeptember hó 25-én megtartott bonczvizsgálat folytán az idült takonykór fertőző állatbetegség állapittatott meg, mihez képest a földmivelésügyi m. kir. miniszten 4000—99. sz. rendelete értelmében a helybeli lóállomány állatorvosi vizsgálata rendeltetett el, melynek foganatositására f. évi október hó 7-ének d. e. 8 óráját a vásártéri Fehérló-vendéglőhöz kitüzöm azzul, hogy első sorban a tó- és vizivárosi, másod sorban a bel- és palotavárosi és harmadsorban a felsővárosi I-sö és II-ik kerületben istállózott lovak kerülnek megvizsgálásra. Felhivom tehát a lótulajdonosokat, hogy lovaikat a jelzett helyre annál is inkább pontosan elővezessék, mivel az indokolatlan mulasztás ellenében a törvény- és rendeletekben meghatározott szigorral leszek kénytelen eljárni. Székesfejérvár, 1900. évi szeptember hó 29-én. *Reé* István rfőkapitány, mint I. foku állategészségügyi hatóság.

— **Üzletáthelyezés.** Van szerencsém a helybeli és vidéki n. érd. közönség becses tudomására hozni, hogy a helyben, Szt.-Imre-utczában 5 év óta fennáló borbély és fodrász üzletemet a Klökner-féle házból szemközt a *Barátok uj épületében, a volt Schaumann-féle üzlethelyiségbe* helyeztem át. Midőn a n. é. közönségnek az iránt an tanusitott pártfogásáért ezuttal köszönetet mondani el nem mulaszthatom, egyidejüleg kérem, hogy becses jóindulatát jövőben se vonja meg tőlem, annál is inkább, mert üzletemet nagy áldozatok árán ugy rendeztem be, hogy most már a legkényesebb igényeknek is képes vagyok eleget tenni. — Maradtam tisztelettel *Gánes Pál*, borbély és fodrász.

— **Szüret.** El sem képzelhető szüret jó kedv és mulatozás nélkül; s szinte hagyományos ily alkalommal a **tüzijáték.** Aki tehát szüretre hivatalos, ki ne menjen **veszélytelen** tüzijáték nélkül. Kapható nagy választékban **Lichtneckert József,** füszerkereskedésében.

Mükedvelői szini előadás.

A székesfejérvári iparos ifjuság önképzőköre a helybeli m. kir. honvédzenekar közremüködésével szinre hozta *Tóth* Ede általánosan ismert népszinművét „A toloncz"-ot. Dolgos, munkás emberek léptek ki az ő szük társadalmi körükből, hogy az élet szinpadáról a festett deszkákra lépve megtagadva önmagukat, mások szerepére vállalkozzanak. A szigoru kritikus ilyenkor félredobja az ő igaz mértékét, méltányos, jóindulatu szemmel nézi végig az előadást, hisz tudja, hogy a szereplők nem ismerik a szinpad titkait s végre is fellépni telt ház előtt kevés gyakorlattal nem is a legkönnyebb dolog. A mi mükedvelőink megbirkóztak a nehéz feladattal s iparkodtak jóhatásu, kellemes öszjátékot nyujtani. A szinház telve volt, taps és csokor volt bővében s a szereplőkön meg is látszott, hogy jó kedvvel játszanak. — Mindenki annyit tett, a mennyit tudott, mert hisz az animozitást nem kis mértékben fokozta az is, hogy mindegyiknek volt valami jó ismerőse, esetleg a családtagjai a nézőtéren. Általában azt kell mondanunk, hogy ki-ki tőle telhetőleg jól adta szerepét. Kevesbé volt sikerült Mravcsák vándor hálás szerepében *Antat* István, a ki bár mindent elkövetett a közönség mulattatására, nem tudta megközeliteni a czinikus gazember egyszerü természetességét s erőltetett humora s komikus alakitása főleg szerelmi ömlengésében a finom vonásokat nélkülözte. Czélját azonban mégis elérte, sok derült perczet szerzett a nem nagy igényü közönségnek. Többé-kevésbé rokon szereplésre volt hivatva *Molnár* István *Kontra* személyesitésében. Fesztelen, könnyed játék, erőltetés nélküli mozgékonyság, ügyes alakitás, szimpatikus megjelenés jellemezték játékát. — Szerepét ő fogta fel legjobban. A hatást nem kereste s nem leste, mégis mindig elérte első sorban persze kedvelt hitestársával szemben, a ki kontrának itt-ott jól sikerült rekontrát adott. *Lengyel* Paula aratta a tapsokat Krizsa szerepében. Temperamentuma hivatottá tette e szerepre, ámde az a körülmény, hogy a nézőtér volt előbbrevaló szerepénél, sok hatásos jelenetet tett értéktelenné. Szeme folyton ismerőst keresett a nézőtéren s ugy látszik, az asszonyi szerepben önmagának tetszett leginkább.

Szép és kedves jelenség volt a csinos szerepben *Lévay* Róza. Az öltözék ugyan nem árulta el a szegény cseléd leányt, egyébként azonban vonzó alak volt, a kit méltán megilletett a gyakori tapsvihar. Bár énekszámain a lámpaláz észrevehető volt, kisebb hibái mellett is folyton lekötötte a közönség figyelmét s nagy odaadással, kedves rokonszenvvel oldotta meg feladatát. Partnere, a Miklóst játszó *Hedrik* József nem tudott szerelmében elég gyengéd, méltó felháborodásában pegid elég férfias lenni. Nem volt a szerepre eléggé disponálva. Ördög Sárát *Kokály* Etélka játszotta sok hivatottsággal. Szerepét jól felfogta s a mükedvelői lámpaláz ő rajta vett erőt legkevésbé. Ügyes játékát gyakori taps jutalmazta. Kis szerepébe jól beleélte magát *Jávorszky* Mariska és *Albl* Margit is. Általában elmondhatjuk, hogy az előadás a támasztott igényeket teljesen kielégitette. Az ügyes rendezés *Békési* (Szaller) István szakértelmét dicséri.

Irodalom.

— **Az „Egyházi Közlöny"** 39. száma a következő tartalommal jelent meg: Vezérczikk: Sovinizmus. — A magyarországi román görög katholikusok ünnepe, — Tárcza: Szent Péter vértanuhalálának helye. — Egyházi értesitő. — Hétről-hétre. — A Janus-fej. — A kongrua. — Az egyházi ponyvairodalomról. — A reformáczió és szocziáldemokrácia. — Venti Settembri. — Lelkipásztor. — Szószék. — A pap a beteg ágyánál. — Kérdések és feleletek. — Irodalom. — Személyi hirek. — Memento. — Hirek. — Hirdetések. A *Schmidt* Ferencz kitünő szerkesztésében megjelenő hetilapot, melynek előfizetési ára egész évre 10 korona, főleg a lelkészkedő papság nagy haszonnal olvashatja. Megrendelhető a kiadóhivatalban: Budapest, VII. Rózsa-u. 23. sz.

Felelős szerkesztő: **Chay Antal.**

Eladó diszgalambok.

Carrier, indus, gimpli, brünni-golyvás, angol-parókás, angol-páva, blondinetta és szatinetták jutányos áron kaphatók.

Czim megtudható a kiadó-hivatalban.

Építészek, építőmesterek és háztulajdonosok figyelmébe ajánlja gyártmányát az

ELSŐ MAGYAR

„SCAGLIOL" épitölemez-gyár

TATA-TÓVÁROS.

A szabadalmazott épitőlemez, nyaralók, lakóházak, amerikai jégvermek, gazdasági és gyári épületeknél vagy ezek átalakitásánál kiválóan alkalmas.

Tüz és fagymentes, teljesen száraz mennyezetek, boltozatok, keritésfalak, válaszfalak, kémény és szellőztető csövekhez alkalmas, gomba, féreg és salétrom mentes anyag.

Uj, gyors és a legolcsóbb épitkezési rendszer.

Magyarázó füzetek és egyes anyagok árai dijtalanul küldetnek.

Beton és Cementáru-gyár.

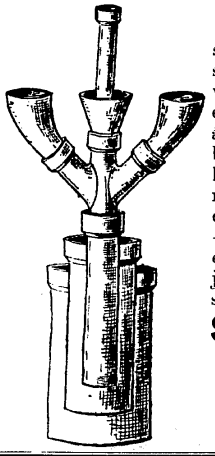

Szabadalmazott (Zisseler rendsz.) sodronyszövetbetétü betoncsövek, könyök, tölcsér és elágazások bármily átmérővek, továbbá lábazati-kövek, lépcsők, kéményfedkövek és cement burkoló lapok állandóan raktáron vannak. — Istálló jászolokat, etető és itató vályukat jutányos árban készittetnek.

SZVOBODA GYULA

épitész.

TATA-TÓVÁROS.

Vizhatlan bagaria-csizmák, halina-csizmák, vadász-czipők és vadász-használatra igen alkalmas magánzáró kamásnik, hóczipők és galoschnik.

Az őszi és téli idény beáltával ajánlja saját műhelyében készült czipő és csizma készletét

CSÚCS ISTVÁN,

Székesfejérvár,

Nádor-utcza 3. sz. (Eisenbarth-ház.)

Legkitünőbb czipő-fénymáz, ugyszintén lack- és créme fekete és szines czipőkhöz.

Fontos!

Tyukszemirtó-kenőcs, mely egyszerü kezelés mellett biztos hatásu.

Női-, férfi- és gyermek-czipők, urak részére reggeli csizmák, női és férfi reggeli bőr- és posztó czipők sarokkal és sarok nélkül spárga talppal.

Nyomatott Debreczenyi Gyula könyvnyomdájában Székesfehérvárott, Iskola-u. 4. sz.

00000684